

ZONEN &
DOCHTERS

PETER DE LOBEL

PAPA KIJKT VOETBAL

Een lichte verhoging, meer is het voorlopig nog niet. Maar ontkennen heeft ook geen zin. Het wordt trouwens dag na dag erger. Ik heb koorts. EK-koorts! Het is chronisch. Om de vier jaar steekt dat de kop op. Alleen de WK-variant is nog erger. Dan lééf ik voetbal. Als ik in 2014 drie matches níét gezien heb, zal het veel zijn. Genre Japan-Griekenland, die heb ik halfweg – en midden in de nacht – opgegeven.

In de jaren tussen die grote kampioenschappen kan het me allemaal gestolen worden. Dan ligt die groene mat ver van mijn bed, samen met alle andere sporten. Wielrennen, veldrijden, basketbal, hockey, darts, snooker zelfs, het interesseert me allemaal geen ruk. Meestal begrijp ik geen-eens de spelregels. Nooit begrepen hoe sportliefhebbers dat trouwens doen, al die wedstrijden en competities jaar in jaar uit volgen. Hoe houden ze dat mentaal vol, zeg? Elke match van de Rode Duivels test mijn zenuwen tot het uiterste.

Mijn vrouw en mijn dochters hebben met mijn ziekte leren leven, maar het blijft toch een bron van vermaak. Ze liggen dubbel van het lachen telkens als mijn vrouw de zeer ongebruikelijke woorden ‘even stil, meisjes, papa is naar het voetbal aan het kijken’ uitspreekt.

Omdat er zulke lange pauzes zitten tussen de koortsopstoten, moet ik de Rode Duivels altijd een beetje opnieuw ontdekken. De helft van de jongens die nu op het plein staan, waren er volgens mij zelfs niet bij op het WK. Origgi, ja, die ken ik intussen. Dat was in 2014 de sensatie, daar kon ik vlot over meebabbelen. En dat Alderweireld een solide keuze is achterin, dat weet ik ook. De Bruyne, Hazard, Witsel en Fellaini ken ik allemaal. Maar Nainggolan? Of Batshuayi en Carrasco? Nooit van gehoord.

Het enige voetbalnieuws dat de voorbije twee jaar tot me is doorgedrongen, was dat Kompany ergens pijn heeft, en dat er wat aan de hand was met portretrechten. Zelfs van *Voetbalvrouwen* heb ik geen enkele aflevering gezien. Dat laatste is een vergissing,

leid ik af uit de lange en opgewonden gesprekken die collega's aan het programma wijden.

Maar nu ben ik dus weer bijna helemaal mee. Ik weet wat de Rode Duivels eten, hoe laat ze hun bed in moeten en voor welke clubs ze spelen in de periodes dat ik geen koorts heb. Ik stel me ook vragen bij de scherpste van de eerder genoemde Nainggolan en de nieuwe kleur van Fellaini's afro. Ik denk na over het middenveld en de positie van De Bruyne en Hazard, en of Vermaelen centraal achteraan moet... De problemen van Marc Wilmots houden me net niet uit mijn slaap.

Er zijn uiteraard voetbalgesprekken die mijn pet te boven gaan, maar ik kan meestal toch volgen waar het over gaat. Soms kan ik er zelfs iets tussen gooien. Gruwelijk veel inspanning kost dat ook niet, om voetbalgewijs een beetje mee te zijn.

Echte *voetballiefgekkens* maak ik natuurlijk niks wijs, die voorzien me zo. En ook thuis weten ze dat het maar een tijdelijke toestand is. Ze weten dat straks alles weer normaal wordt en dat ze van dat vervelende groene televisiescherm verlost zijn.

Wat hen betreft: hoe sneller, hoe liever. Afgelopen woensdag, bij de match tegen Finland, kwam mijn jongste dochter naast me zitten.

- 'Papaaa? Als de Duivels spelen, mogen we dan chips?'
- 'Hmmm? Ja, meid, pak maar een beetje.'
- 'Wie is Fin?'
- 'Finland, schat.'
- 'En die groene?'
- 'Da's de keeper van Fin.'
- 'Mogen ze nog eens spelen als ze winnen?'
- 'Dat maakt niet veel uit, het is een oefenmatch. Het EK is nog niet bezig.'
- 'Uh! Waarom kijken we dan niet gewoon naar *Thuis*?'
- 'Ik heb *Thuis* opgenomen.'
- 'Pffft. Kan je de voetbal dan niet opnemen?'
- 'Nee schat, papa heeft te veel koorts.'

Veerle Beel heeft twee zonen, Peter De Lobel twee dochters. Afwisselend schrijven ze op woensdag over wat daar zoal bij komt kijken.

HOOFDHUIDKOELING BIJ CHEMOTHERAPIE IN OPMARS

Koud hoofd houdt zijn haar

Door een ijsmuts te dragen tijdens chemotherapie, kunnen vrouwen soms hun haren houden als ze voor kanker worden behandeld. Steeds meer ziekenhuizen hebben de apparatuur in huis. 'Maar het is een heuse *ice bucket challenge*.' HILDE VAN DEN EYNDE

'Ik zág er niet uit met dat ding op mijn hoofd. Maar het was absoluut de moeite waard.' Toen Louise (*) wegens borstkanker aan de chemotherapie moest, vroeg haar oncoloog in het UZ Leuven haar of ze tijdens de kuren geen hoofdhuidkoeling wilde overwegen. Om te voorkomen dat haar haren door de behandeling zouden uitvallen, zou ze telkens ze een infuus kreeg in het ziekenhuis, een ijsmuts dragen. De kou zou de doorbloeding van haar hoofdhuid doen afnemen, zodat de chemo haar haarwortels niet zou

laten afsterven. 'Het was een experimentele behandeling, en honderd procent garantie dat ik mijn haar zou houden, kon hij me niet geven', zegt Louise. 'Maar de ervaring met patiëntes vóór mij had hem geleerd dat acht op de tien vrouwen weinig of geen haar kwijtspeelden met zo'n ijsmuts. Dat gokje wilde ik wel wagen.'

Het buikgevoel van de oncoloog klopte: alle haren op Louises hoofd bleven netjes zitten tijdens de vier maanden die haar kuur duurde. En dat geldt voor wel meer vrouwen, rapporteerden diverse onderzoe-

kers deze week op de Amerikaanse kankerconferentie Asco in Chicago. Afhankelijk van het type chemotherapie, behoudt meer dan de helft van de patiëntes het haar als tijdens de behandeling een ijsmuts wordt gedragen.

Voor kankerpatiëntes die chemotherapie moeten krijgen, is het verlies van hun haren een ingrijpende ervaring, heeft Michiel Daem ervaren. Hij is verpleegkundig specialist oncologie bij UZ Gent. 'Ze komen soms sméken of ze hoofdhuidkoeling kunnen krijgen.' Die krijgen ze, maar enkel als hun behandeling zich daartoe leent. 'De

In Japan maken ze van verminkte knuffeldieren opnieuw prachtige creaties. © Second Life Toys

Hoofdhuidkoeling zorgt voor een mindere doorbloeding, waardoor haarwortels niet afsterven bij chemo. © rr

Afhankelijk van het type chemotherapie, behoudt meer dan de helft van de patiëntes het haar met een ijsmuts

slagkans verschilt nogal naargelang de chemo', zegt Daem. 'Een borstkankerkuur met taxanen geeft bijvoorbeeld vaak goede re-

sultaten: verreweg de meeste vrouwen houden hun haar met hoofdhuidkoeling. Maar bij een behandeling met epirubicine en cyclofosfamide speelt zowat iedereen zijn haar kwijt, koeling of geen koeling. Dan beginnen we er liever niet aan.'

Hoe zwaarder de chemo en hoe langer de behandeling, hoe minder kans dat mensen hun haar houden, bevestigen de studieresultaten op Asco. Behalve borstkanker lenen vooral andere gynaecologische tumoren zich goed voor hoofdhuidkoeling tijdens de chemo. 'Eierstokkanker, bijvoorbeeld'

zegt Annemarie Coolbrandt, verpleegkundig specialist oncologie bij UZ Leuven. 'Maar ook bij een taxanenbehandeling tegen prostaat-kanker scoort hoofdhuidkoeling goed - ook mannen slaan doorgaans de kans niet af om hun haren te houden onder chemotherapie.'

Er komt nochtans enig doorzettingsvermogen bij kijken: de koelgel die door de ijsmuts circuleert, heeft een temperatuur van zes graden onder nul - dat is kóúid. 'Soms kreeg ik hevige hoofdpijn van de kou', zegt Louise daarover. 'Dan mocht ik altijd om een para-

Er komt enig doorzettingsvermogen bij kijken: de koelgel die door de ijsmuts circuleert, heeft een temperatuur van zes graden onder nul

cetamolletje vragen. De verpleging bracht me sowieso elke keer een dikke deken en zoveel warme thee als ik wilde. Maar het bleef een heuse *ice bucket challenge*.'

Patiënten moeten de muts dragen vanaf een halfuur voor de chemotherapie start, tijdens het inlopen van de kuur en ook nog eens anderhalf uur nadien. 'Een patiënt ligt daarmee twee uur langer in het ziekenhuis', zegt Daem, 'ook afdelingen moeten zich daarop organiseren.'

Veel moeite

Verpleegkundigen zijn veel tijd kwijt aan hoofdhuidkoeling, beaamt Coolbrandt. 'De kap moet precies goed op het hoofd passen. Zit ze te los of te strak, dan kan ze haar werk niet doen. Het vraagt tijd om haar goed aan te passen.' Ondanks al die moeite is er geen garantie op succes. 'Daar waar-

schuwen we patiënten ook expliciet voor', zegt Annemarie Coolbrandt. 'Soms behouden mensen hun haren heel lang, maar verliezen ze laat in de behandeling als nog veel haar. Heel teleurstellend natuurlijk, na al die inspanning.' Een bezorgdheid was lange tijd of hoofdhuidkoeling geen uitzaaiingen in de hoofdhuid zou veroorzaken, gezien de kleinere doorbloeding en dus geringere aflevering van medicatie. 'Daarover maakten oncologen zich aanvankelijk meer zorgen dan patiënten', zegt Annemarie Coolbrandt. 'Inmiddels weten we uit diverse studies dat we daarvoor niet bang hoeven te zijn. De kans op uitzaaiingen in de hoofdhuid is extreem laag, en ze wordt van koeling niet hoger.'

De bemoedigende onderzoeksresultaten die van de Amerikaanse kankerconferentie komen, zijn ook daarom goed nieuws, vindt Michiel Daem: ze kunnen oncologen over de streep halen die vandaag nog afkerig staan tegenover de techniek. 'Niet elk ziekenhuis biedt ze al aan.'

Dat komt deels ook omdat de machines duur zijn in aanschaf, en ziekenhuizen vaak sponsoring moeten zoeken om er eentje in huis te kunnen halen. Daem en Coolbrandt: 'Maar voor patiënten is het helemaal gratis.' (**) Louise is een schuilnaam.*

PSYCHOLOGIE

Knuffel vindt nieuw orgaan niet eng

In Japan kunnen kinderen hun verminkte knuffel laten opereren. Zo moeten zij en hun ouders wennen aan transplantaties.

KAREL BERKHOUT

Heb jij een leuke oude knuffelbeer die een arm mist? Of een speelgoed-aap die ooit zijn rechteroor is kwijtgeraakt? Misschien heeft je vader dan weleens geprobeerd om je knuffel te repareren. En naaide hij bijvoorbeeld een lapje stof op de lege plek. Werd dat echt mooi? Nou ja, het was aardig dat hij het probeerde.

In Japan kunnen kinderen hun knuffeldieren wel heel mooi laten repareren. Ze hoeven alleen maar hun verminkte dier op te sturen naar een organisatie die Second Life Toys heet - speelgoed met een tweede leven dus. Daar geven handige kunstenaars een bijna dove speelgoedkat een oor van een knuffelbeer die helemaal uit elkaar is gevallen. Of krijgt een pluuche

olifant de staart van een wollige eekhoorn die helaas niet meer was te redden.

Die geopereerde dieren zien er schitterend uit, hier zijn inderdaad kunstenaars aan het werk, niet zomaar kleermakers. Maar dat is niet waar het om gaat. Het opereren van knuffeldieren is bedoeld om Japanners te laten wennen aan transplantatie.

Japanners vinden transplantaties immers een eng idee. Doden laat je met rust en een stukje dood in je lichaam dragen, je mag er niet aan denken. Daardoor worden in Japan jaarlijks maar driehonderd organen getransplanteerd, terwijl er 14.000 mensen op de wachtlijst staan. In het veel kleinere Nederland worden jaarlijks zo'n 1.300 transplantaties uitgevoerd. In België waren er dat vorig jaar 944. Ook de andere Europese landen tonen vergelijkbare cijfers.

De geopereerde knuffels laten de Japanners nu op een speelse manier zien dat transplantaties ook mensen een tweede leven kunnen geven. En dat er dus ook een mooie kant aan de medaille zit.

© NRC Handelsblad